

manjkanje sredstev za vzdrževanje gozdne infrastrukture, povečanje konkurence zasebnih podjetij je na številnih gozdarskih področjih (marketing, urejanje, gojenje, izkoriščanje gozdov ipd.) resno zamajalo do tedaj veljavne tržne odnose, istočasno pa so naravovarstveniki (pa tudi krajinarji) pridobili pomembno vlogo pri oblikovanju javnega mnenja o gozdarstvu ter tako tudi večji vpliv na oblikovanje gozdarske politike. Zanimivo je naključje, da so vzhodne države iskale vzor v gozdarstvu zahodnih držav prav v času, ko so le-te same poskušale oblikovati nove rešitve z reformami bodisi javnih gozdarskih služb bodisi novih oblik upravljanja gozdarskih podjetij.

Vidni obrisi vseh posledic razmišljanj in sprejetih pravnih aktov ob koncu prejšnjega desetletja so orisani v prispevkih zbornika. Pomanjkanje skupne evropske politike je vzrok za vrsto originalnih rešitev pri iskanju možnosti racionalizacije gozdarskih podjetij in javnih služb. Te rešitve segajo na zahodu od poizkusov uvažanja javne uprave novega tipa (New Public Management) v Švici, preko brezkompromisnega radikalno-liberalnega tržnega pristopa podjetništva avstrijskih državnih gozdov do različnih oblik racionalizacije in iskanja bistveno drugačnega, današnjim razmeram prilagojenega odnosa gozdarstva do lastnikov gozdov in predvsem širše javnosti v nekaterih nemških deželah.

Gozdarstvo vzhodne Evrope se sooča z drugačnimi problemi. Po začetnem navdušenju in uveljavljanju precej radikalnih normativnih aktov je postajalo spogledovanje s starim sistemom vedno bolj nostalgično.

Spremembe so v gozdarstvu, tako kot v večini drugih panog, na začetku prinesle le videz anarhičnosti. Danes je dokončno jasno, da poti nazaj ni več in da gozdarstvo še zdaleč ni izkoristilo vseh notranjih rezerv za izpeljavo dogovorjenih sprememb.

Zmanjševanje zaposlenosti v gozdarskih podjetjih je realnost, o kateri ni potrebno izgubljeni besed. Kar je posebej zanimivo, je novejši pojav, ki je in bo pogoj *sine qua non* novega tisočletja: permanentno izobraževanje vseh preostalih gozdarjev, tako v gozdarskih podjetjih kot v javnih službah. To je nuja, na katero nas bodisi v obliki zapisane že doživete izkušnje ali kot resno napoved opozarja marsikateri stavek v prispevkih zbornika.

Posebna zanimivost je problem reforme javnih gozdarskih služb znotraj državne uprave. Javne gozdarske službe so prisiljene reformirati same sebe (saj obstaja samo ena državna uprava!) ter so tako podobne osebi, ki žaga vejo, na kateri sama sedi. Kljub temu so te izboljšave neizogibne. Na eni strani izhajajo iz potreb, ki so bile še pred desetletjem večinoma ali celo popolnoma neznane, na drugi pa jih v to silijo agresivni nastopi zasebnih podjetij.

Zbornik srečanja (v nemškem jeziku), v katerem najdemo številne dokaze, da težave gozdarstva na Slovenskem niso omejene le na sončno stran Alp, lahko naročite pri centralni enoti Zavoda za gozdove Slovenije.

Dragan Matijašič, univ. dipl. inž. gozd.

Kadri in izobraževanje

Nova specialista gozdarskih znanosti

V tokratni številki predstavljamo specialista gozdarskih znanosti, ki sta naziv pridobila v letu 1997. Oba sta se posvetila proučevanju divjadi, prvi medvedu, drugi jelenjadi, in v svojih nalogah predstavila rezultate svojega raziskovalnega dela. Miha Marenče je zaposlen v Triglavskem narodnem parku, Miran Hafner pa na Zavodu za gozdove Slovenije, Območna enota Kranj. Nalogi sta dostopni v Gozdarski knjižnici.

MARENČE, Miha

RJAVI MEDVED (*Ursus arctos* Linnaeus, 1758) V TRIGLAVSKEM NARODNEM PARKU. (BROWN BEAR (*Ursus arctos* Linnaeus, 1758) IN TRIGLAV NATIONAL PARK). - Specialistično delo. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, 1997, XIII, 119 str., 38 prel., 34 graf., 16 pril., 112 virov.

Mentor: prof. dr. Miha ADAMIČ

Recenzent: prof. dr. Boštjan ANKO

Datum govora: 13. 10. 1997

GDK (FDC) 149.74 *Ursus arctos* (L.):907.11 Triglavski narodni park:156.2:(043.3)

Izvleček

Iz pisnih virov in ustnih sporočil je ugotovljeno, da se je rjavi medved (*Ursus arctos* Linnaeus, 1758) vedno pojavljal v Triglavskem narodnem parku, in to neredno in v različnih letnih časih; nekateri medvedi so verjetno tudi prezimili. Za obrobje zunaj Triglavskega narodnega parka so zanesljivi dokazi o prisotnosti medvedk z mladiči, kar zelo verjetno kaže na prezimovanje v neposredni bližini TNP. Z analizo nekaterih prostorskih značilnosti je ugotovljeno, da je bivalna in prehranska primernost za rjavega medveda v Triglavskem narodnem parku premajhna za trajnejšo naselitev. Pokazalo se je tudi, da Triglavski narodni park ni najpomembnejši prostor za prehajanje medvedov v Alpe, ampak tečejo glavni koridorji zahodneje, na Tolminskem in Kobariškem. Ne glede na to pa ima rjavi medved v Triglavskem narodnem parku vso domovinsko pravico. Ekološko in etično pripada vsaki rastlinski in živalski vrsti življenjski prostor, ki si ga izbere, ne glede na to, ali gre za trajno ali začasno bivanje. To še toliko bolj velja za naravovarstveno zavarovana območja.

Ključne besede: rjavi medved, *Ursus arctos* (L.), gospodarjenje z divjadjo, Triglavski narodni park, Slovenija.
Key words: brown bear, *Ursus arctos* (L.), management of game population, Triglav national park, Slovenia.

HAFNER, Miran

VPLIV NEKATERIH EKOLOŠKIH DEJAVNIKOV NA RAZŠIRJENOST JELENJADI (*Cervus elaphus* Linnaeus, 1758) na Jelovici. (EFFECTS OF SOME ECOLOGICAL FACTORS UPON DISTRIBUTION OF RED DEER (*Cervus elaphus* Linnaeus, 1758) ON JELOVICA PLATEAU).- Specialistično delo. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, 1997, IX, 100 str., 27 pregl., 37 graf., 18 pril., 121 virov.

Mentor: prof. dr. Miha ADAMIĆ

Recenzent: prof. dr. Marijan KOTAR

Datum zagovora: 22. 12. 1997

GDK (FDC) 149.6 *Cervus elaphus* (L.):151.2:(497.12 Jelovica):(043.3)

Izvleček

Z naselitvijo in priselitvijo je jelenjad v sedemdesetih letih postala sestavni del ekosistemov na Jelovici. Območje razširjenosti obsega danes planoto Jelovico vključno z njenim obrobjem in je veliko preko 30.000 ha. Povezana je z jelenjadjo v Karavankah, na Primorskem in na Pokljuki. Poleti poseljuje večinoma sestoje iglavcev na Jelovici, kjer največji delež v prehransko dostopni biomasi predstavljajo zelišča in trave. Samice s potomstvom in mešane skupine poseljujejo sestoje štirih gospodarskih razredov, kjer nastopa skupaj 9 rastlinskih združb. Samci so bili opaženi le v sestojih dveh gospodarskih razredov, kjer poleg manjše pestrosti prevladuje tudi nižja količina rastlinske biomase, dostopne prehrani. V zimskem obdobju je bila jelenjad opažena pretežno na nižjih nadmorskih višinah, čeprav je bila na Jelovici tudi v zimskem obdobju prisotna. V tem obdobju jelenjad poseljuje v večjem deležu raznodobne mešane gozdove na karbonatu in raznodobne mešane bukove gozdove na kislji podlagi. Ti sestoji s prevladujočim deležem listavcev ležijo v nižjih nadmorskih višinah, značilen pa je tudi večji delež travnikov. Tudi v zimskem obdobju se skupine jelenjadi zadržujejo predvsem v določenih sestojih. Samice in mešane skupine so bile opažene skoraj z enakim deležem v raznodobnih mešanih sestojih na karbonatu ter v raznodobnih mešanih gozdovih na kislji podlagi, samci so prevladovali v raznodobnih mešanih gozdovih na kislji podlagi. V tem obdobju jelenjad pogosteje poseljuje sestoje z manjšim deležem mladovja kot v poletnem obdobju, oblikuje pa tudi večje skupine. Ohranitev gozdov z zadostnim deležem starejših sestojev, zmanjševanje zasmrečenosti in vzdrževanje pašnih površin sodi med najpomembnejše ukrepe dolgoročne ohranitve populacije jelenjadi v tem območju.

Ključne besede: jelenjad, *Cervus elaphus* (L.), območje razširjenosti, ekološki dejavniki, habitat, Jelovica, Slovenija.
Key words: red deer, *Cervus elaphus* (L.), range of occurrence, ecological factors, habitat, Jelovica plateau, Slovenia.

Gradivo uredila mag. Teja Koler-Povh